

O b s a h

Jiří Brabec	Marginálie ke studii o Závěšovi Kalandrovi [2-7]
Zdeněk Urbánek	Censorship [8-14]
Sylvie Richterová	Zařikání básně [22-23]
Oriana Fellaciová	Golda Meirová [24-57]
Iva Kotrlá	Velký říjen [58]
Eda Kriseová	Zatáčka smrti [59-67]
Ivan Klíma	Nepochopitelná volba [68-76]
Sergej Machonin	Agapurnis Fischer [77-79]
Milan Uhde	Kulometry u nás na střechách nejsou [80-83]
Milan Šimečka	Deník ze dnů první smlouvy o odzbrojení [84-91]
Milna Jungmann	Prozatér nezapadající do rámce [92-99]
Převzato z katalogu	Václav Boštík [99-103]
Ludvík Vaculík	Poškejte doma [104-106]
 P ř í l o h a	
J. Č	Raději šeptem [107-114]
Kolektiv autorů	Nahlas [115-133]

Copied from a type-written carbon copy (unbound sheets, A4), bound, continuously numbered and made available by DOKUMENTATIONSZENTRUM ZUR FÖRDERUNG DER UNABHÄNGIGEN TSCHÉCHOSLOWAKISCHEN LITERATUR e.V. for research and information purposes. Copyright continues to be held by each individual author and must be strictly observed. If clarification is required, please consult the Centre before publication of any item.

DOKUMENTATIONSZENTRUM, SCHWARZENBERG 6,
D-8533 SCHEINFELD, Tel. 09162/7761

Nepochopitelná volba

Marii Anně Pavlů bylo necelých dvacet šest let, pracovala jako sestra v jeslích. V jejím zjevu ani v chování se nedalo postihnout nic nápadného. Tvář měla příjemnou, postavu drobnou, maličko - jakoby v pokoře dopředu schýlenou. Nemalovala se, strajila se prostě, dávala přednost tmavým odstínům zeleně a modře. Nejbarevnější na ní byly její vlasy, ozářilo-li je slunce, vrhaly mědnaté odlesky. Její výraz, zvláště jednala-li s dětmi, oživoval úsměv. Pozornější z rodičů si všimli, že děti méně pláčou, pokud je přijímá ona.

Sotva dosáhla plnoletosti, vdala se za programátora Jakuba Pavlů. Seznámili se v době jeho studií. Dobře tančil a měl rád společnost, pochlil však s mírou. V náladě zpíval, písní znal takové množství, jako by měl v hlavě přídavnou paměť. Ještě před svatbou jezdili s pertou jeho přátel v pátek odpoledne do chatové osady. Chatičky se vedle sebe tísnily tak, že bylo slyšet každé slovo dokonce i každý vzdech od sousedů. Když se tady s Jakubem milovali - bylo to jediné místo, kde se tehdy mohli milovat - nehlesla ani. Vysvětloval si to tím, že se stydí v tak neintimním prostředí, nenapadlo ho, že mlčí i proto, že ji milostné konání nevzrušuje. Mohl si, ovšem, jejího až nezúčastněného mlčení všimnout později, když už žili spolu, ale zvykl si mezitím na ně a věděl, že jeho žena je plachá a do sebe uzavřená.

Synovi, který se jim narodil dva roky po svatbě, dali jméno Matouš. Chlapec byl tichý, málokdy plakal, a když na něj Marie promlouvala, zdálo se, že jí rozumí, jen jí nedokáže odpovědět; začal však mluvit dříve, než chlapci mluvívali. Nebyly mu ani tři roky, a ona si zvykla vyprávět si s ním, jako by si byli věkem rovni. Také jí připadalo, že dokáže vystihnout její náladu, směje se, když se ona cítí dobře, zatímco se jí snaží potěšit, jestliže na ni padne smutek. Pak náhle onemocněl pseudokrupou, při prvním nečekaném záchvatu se téměř zadusil.

Od té doby se Marie strachovala, že se záchvat vrátí a chlapec zahubí, zatímco ona bude spát. Často v noci vyskočila z postele a běžela naslouchat synovu dechu. Potom plakávala, aniž chápala proč. Uvědomovala si jen neurčitou lítost nad životem, v němž je přítomno mnoho cizoty, utrpení a smrti. Litovala v takové chvíli cizí děti, které jí každé ráno rozespalé a plačící přiváděli, i svého Matouše, jehož zase ona předávala do cizích rukou, ačkoliv věděla, že by chtěl zůstat s ní.

Ona sama, když byla malá, rodičů neužila. Matka - špatná reportérka

ka ve špatných novinách - trávila většinu času služebně na cestách. Otec se odstěhoval, sotva se Marie narodila - vídala ho jen několikrát do roka. Nejvíce se jí věnovala matčina matka. I ta žila osaměle, znovu se však provdala, když bylo Marii deset let. Babiččin nový manžel byl v šedesáti ještě statný chlap. Poněkud hřmotný mluvil hodně a hlasitěji než ostatní lidé, Marie se ho zpočátku bála. Sotva se přistěhoval, hned si pokoj, v němž nejraději pobývala, zařídil po svém. Z beden vybalil knihy a po stěnách rozvěsil vitríny a nočními motýly, olejové krajiny od romantických mistrů, také několik starobyklých loutek. Místnost teď v ničem nepřipomínala pokoj, na nějž byla zvyklá. Kdykoliv se tu ocitla, zmocňovala se jí tíseň a zároveň očekávání něčeho neobvyklého.

Něvlastní dědeček si ji brzy oblíbil, dokonce v její přítomnosti jako by ožíval. Rád s ní rozmlouval, přál si slyšet o tom, co ji potkalo během dne. Pripadalo jí, že jejím nicotným vyprávěním naslouchá se zájmem. Býval kdysi v nedohlédnutelných časech profesorem přírodopisu. Učil však jen krátký čas, tři roky po válce ho vyhodili jako politicky nespolehlivého. Od té doby se živil nejrůznějšími řemesly - skončil jako hlídač v muzeu. U přírodopisných sbírek jsem začal a u nich jsem skončil! A smál se, jako by se esudu podařil dobrý vtíp. V jeho řeči se obvykle všechno měnilo ve sled bizarních či dokonce veselých příběhů a setkání, také naučení a moudrosti. Často jim nerozuměla, ale jednotlivé věty i obrazy jí utkvěly. Když někdy společně vyšli ven, s rozkoší čichával vůně, které ona sotva znamenala, upozorňoval ji na kresbu v kameni, který minula bez povšimnutí, nutil ji, aby naslouchala sotva postřehnutelným zvukům lesa, a v podvečer ji přiměl, aby se obrátila vzhůru. Pohled na hvězdy povznáší, uleví v těžkých chvílích, zařadí totiž všechny radosti, spory i trápení do správných rozměrů. Vštípil jí, že člověk si nesmí zoufat, ať ho cokoliv potká. Každému totiž život nabídne příležitost, kdy se může projevit nějakým skutkem, zazářit, překročit nicotnost, která se zdá být lidským údělem. Ta příležitost se může objevit kdykoliv, často nerozpoznána, často spojená s utrpením či se sebeobětí.

Když jí bylo patnáct, dědeček ochrnul na nohy. Posunoval se po bytě o berlích, odmítal však, aby mu v čemkoliv pomáhala. Posedával ve velkém ušáku a rozprávěl s ní nezvykle zadržavým hlasem. Po několika týdnech se záchvat mrtvice opakoval a zbavil ho možnosti vyslovovat. Když ho přišla navštívit do nemocnice, bezpochyby ji poznával, ale jeho ústa se už nebyla schopna ani usmát. Naklonila se nad ním, políbila ho a rozplakala se. Kolik utrpení může provázet odchod ze života,

a není v silách druhého člověka, aby je odstranil, i když ten odcházející je nejdražší mezi lidmi.

V době, kdy poznala Jakuba, dědeček už byl dávno mrtvý, ale jí napadlo, že nadešla ta chvíle, příležitost, o níž kdysi dědeček mluvil. Něco se promění v jejich životech, takže se z nich vytratí marnost a šedivost. Nic takového se však zřejmě nestalo.

Vlastní byt získali už po několika letech. Byl v sedmém patře třináctiposchodové panelové stavby. Okna vyhlížela na stejně nevlídné panelové stěny. Místo trávníků se v prostoru mezi domy vršily hromady hlíny, prken a kamení. Do jeslí, kde pracovala, však měla jen několik minut chůze a tak v kruhu rozestavěného sídliště trávila život. Byt se snažila upravit co nejvkusněji, ale na opravdu pěkné věci se jí nedostávala peněz; obrazy v bytě neměli, jen několik zasklených reprodukcí a jednu kolorovanou rytinu modrokvěté levandule, tu jí kdysi daroval dědeček. Živými květy však vyplnila všechny volné prostory. O muže i synka se starala poctivě, i když ji to stálo většinu času, který by mohla věnovat sobě. Vařila denně a na neděli vždy upekla domácí chléb, buchty nebo koláče tak, jak slyšela, že se dělávalo za starých časů.

Její muž to vše přijímal jako samozřejmé, nedával najevo ani spokojenost ani nespokojenost, něžnostmi šetřil ne proto, že by jí neměl rád, ale připadalo mu, že mužům v jednání se ženami sluší spíše odtahitost a svrchovanost.

Tak žili několik let, ona spíš tiše, jednotvárně a osamoceně. V domě ani po dlouhé době neznala nikoho. Většina nájemníků byla jejího věku. Džínové kalhoty a bundy, botasky, přelivy, obdobné voňavky i líčení, vůně i intonace - všechno a všichni jí splývali. Jen o patro níž bydlel starý muž, který se od ostatních lišil jak svým věkem tak zjevem: chodil o berlích.

Pokud se s ním čas od času setkala u výtahu, otevřela mu dveře a čekala, až se vbelhá dovnitř. Za jízdy jí stařec vždy upřeně pozoroval. Několikrát jí připadalo, že se jí chystá něco sdělit, ale pak si to zřejmě rozmyslel, anebo si uvědomil, že to, co chce vědět, by stejně nestačil dokončit. Jednou ho zastihla s objemnou krabicí. Když v šestém patře výtah zastavil, pomohla mu balík donést až ke dveřím bytu. Jakmile odemkl, ovanula ji směsice živočišných a chemických pachů. Z nitra bytu křičel papoušek, tlustý kocour se tiše připlížil. Muž jí začal děkovat a ona se rychle rozloučila. Když za sebou zavřela, prvně si všimla jeho jména. Také jí napadlo, že to asi býval hezký

muž, všechno na něm bylo mohutné, nejvíc ruce, šíje a brada. Vlasy měl dosud husté, i když už téměř bílé. Co ho asi potkalo, že chodí o berlích? Víc o něm nepřemýšlela.

Hned následujícího dne ho potkala před domem, když se vracela z práce. Pozdravil ji, a ona se na něho usmála. V tom týdnu ho potkala ještě třikrát, zvláštní náhoda, pokud to opravdu byla jen náhoda. Při posledním z těchto setkání si nesl kytici růží. Když vystupoval z kabiny, podal jí je.

"Ale to jste přece neměl pro mě!" namítla.

"Třeba ano," a vybelhal se z kabiny.

Květy voněly a vyvolávaly v ní neurčité očekávání. Když je dávala doma do vázy, musela se usmát vlastním pocitům.

Před nedělí pekla koláče. Oddělila jich několik do krabice od bonbonů, krabici ještě zabalila do hedvábného papíru.

Starý muž bydlel v jediné místnosti, která jí připadala jako dílna anebo ateliér. Vedle pracovního ponku se tyčil dřevěný lis, kovový břit vrtačky trčel ve výšce a vyvolával v ní závrať. Podél stěn se neladně vršily haldy knih a papírů. Také police i židle byly plné krámů. Na kanapi v kupě pohozených svršků spal kocour. Všimla si několika nezarámovaných obrazů - romantické motivy na nich se zdály v nesouladu s novostí malby. Teprve nyní si všimla malířského stojanu s nedokončeným portrétem. Hleděla s úžasem na rozmalovanou tvář. Nebylo pochyb, měla to být její tvář.

"Nikdy jsem se to neučil," ozval se za ní. Krabičku, kterou mu přinesla, odložil na stůl, aniž ji otevřel, a chvatně uvolňoval jednu z židlí. "Celý život jsem vázal knihy. To až teď. Upoutal mě váš zjev. Tak ušlechtilé krásy. Bohužel ji nedokážu vystihnout. Je ve vás něco praslovanského..." Židle byla konečně volná, ale ona se neposadila. Omluvila se, že ho tak nečekaně přepadla, a rychle odešla.

Doma spěchala k zrcadlu, chvíli na sebe hleděla, pak si uvědomila, že ve skutečnosti má oči daleko menší než na obraze. Pokusila se je rozevřít, jak nejvíce svedla, a usmála se sama na sebe.

Druhý den jako vždy po poledni vyzvedla synka ve školce. Matouš bez ustání vykládal. Těšila ji ta směsice dětinských představ, preludů a skutečných zážitků, ale dnes se nedokázala soustředit. Když zdálky zahlédla starého kniháře, jak čeká před domem, odvedla syna do výtahu. "Dneska mám uklizeno," oznámil, jakmile se výtah rozjel. "Nezastavíte se na chvilku?"

Její portrét byl teď zakryt čistým plátnem, harampádí ze židli i z kanape zmizelo.

Konec konců není nic špatného na tom, když se zdrží u zmrzačeného starce, který je zřejmě osamělý. Sedla si k oknu, aby viděla na pískoviště – také aby zakryla rozpaky. Pohoštění odmítla.

Knihař odložil berle a ztěžka dosedl. Chvilí na ni mlčky hleděl, pak se začal vyptávat. Je v životě spokojená? Jaké měla dětství? Zvolila si svoji práci proto, že ji těší pobývat s malíčkými? On si myslí, že kdo pobývá s dětmi, naplňuje vznešené poslání!

Mluvil poněkud pateticky, ale vnímala více to, že se zajímá o její život. Polekala se náhle pocitu blízkosti, rychle se rozloučila a spěchala pro syna.

Od té doby se však čas od času u starého knihaře stavovala a přinášela mu něco z toho, co upekla. On ji zase obdarovával buď květinami anebo knihami. Knihy četla, ale rozuměla jím málo, jejich obsah se příliš lišil od knih, které čítávala. V knihařově bytě nestrávila déle než několik minut, ale její představy i myšlenky se nyní často upíraly právě k těm kratičkým chvílím.

O knihařově životě už věděla to, co sám považoval za nejdůležitější. Pocházel z vesnice, dosud tam žila jeho mladší sestra. Měl po otci převzít hospodářství, ale v posledních dnech války mu mina utrhla nohu, chybělo málo a vykrvácel by – takže ve dvaceti letech mu připadalo, že pro něho život skončil. Teprve začas poznal, že mu zůstaly brány, které mu ani neštěstí neuzavřelo. Brány k poznání, k mystickému prožitku – jen sily k tomu potřeboval nasbírat, aby se oprostil od vnějšího světa, jeho vášní a směřování a mohl pak pootevřít i bránu k blahu nejvyššímu, totiž k zření Boha. Jedna brána mu však zůstala uzavřena. Nikdy nezaloží rodinu. Jak plyne čas, blízkých lidí mu ubývá. Poslední roky trávívá o samotě, jen na léto jezdí ven za sestrou. Jindy v tuto dobu už bývá pryč.

Zeptala se ho, proč tedy neodjede.

"Vždyť přece víte," odpověděl.

Někdy ji napadlo, že klid a spokojenost, jichž dosáhl, velebí až příliš okázale. Zdálo se jí, že svou zdůrazňovanou vyrovnaností jen zakrývá touhu a dávna zranění. Jindy jeho promluvám nedokázala vůbec rozumět. Nechápala, proč nadšeně chválí náboženství starých Árijů či mravy našich slovanských předků ani proč podezírá Židy z jakési spiklenecké činnosti proti ostatním národům. Osobně neznala ani jediného Žida stejně jako ani jediného Inda a starosti či obřady starých Slóvanů jí připadaly odtaziťé, naslouchala však starci pozorně, jako by tím chtěla vyvážit dlouhý čas, kdy mu zřejmě nikdo nenaslouchal.

Koncem jara měl Jakub odjet služebně na týden z Prahy; kdykoliv si to uvědomila, pocítila rozechvění, i když jeho odjezd nespojovala s žádnými představami anebo úmysly.

Večer toho dne, kdy manžel odjel, sotva syn usnul, převlékla se do svátečních šatů, usedla před zrcadlo a dlouho hleděla na vlastní tvář. Pokusila si namalovat oční stíny, ale prsty se jí třáslly; odešla tedy do pokoje, kde spal syn. Políbila ho na čelo a po špičkách se vykradla na chodbu. Za dveřmi, které míjela, ryčely televizory, nicméně jí připadlo, že zvonek, který zlehoučka stiskla, cinká do všech třinácti poschodí.

Otevřel. "Stalo se něco?"

Zavrtěla hlavou. Posadila se do židle, kde sedala, pokud vůbec usedla. Starý přinesl láhev vína a skleničky. "Dneska máte čas?"

Všimla si, že na stěně přibyl ještě jeden obraz a její podobou, ale nebyla s to se na něj soustředit.

"Váš muž odjel?"

Přikývla.

"Škoda, že jsem tak starý," zalitoval se, "a ještě k tomu mrzák!"

"Na tom přece nezáleží, je mi s vámi hezky." Nevěděla, co má dělat rozpaky. Vstala aspoň, zamířila ke dveřím, ale zůstala bezradně stát uprostřed místnosti. "Myslíte, že bych měla odejít?"

"Ne, to ne!"

Nedívala se na něho. Se stropu viselo několik tmavých pavučin, za zdí tiše hrála hudba.

Starý muž k ní přistoupil a políbil ji na krk. "Nebyl jsem se ženou už dlouho. Spoustu roků!"

Objala ho. Najednou ji opustily všechny rozpaky i nejistota. Došla k otomanu, svlékla se a čekala, až k ní starý muž přijde.

Přisedl k ní a mluvil, oslovoval ji něžně jmény jakýchsi slovan-
ských bohyní, hladil ji při tom po čele, tvářích, na krku a kolem h-
der. Slova i dotyky v ní probouzely touhu, šeptala slova, která jí
nečekaně a nezvaně přicházela na mysl, zaklínala jimi sebe i starce.
Když k ní konečně ulehl, přimkla se k němu, a jako by celý život če-
kala právě na tuto chvíli, vnímala nepoznanou a stále narůstající
rozkoš, až se neovládla a vykřikla tak, že její hlas musel proniknout
všemi třinácti poschodími a vyburcovat bdělé spáče.

Knihař hrubou dlaní přejížděl po jejím těle a ji opakovaně oblě-
valy vlny blaha. "Mám tě ráda," šeptala, "mám tě ráda!" V tu chvíli
zaslechla za zdí podivně štěkavý zvuk. Její syn se dusí!

Vyběhla polonahá na chodbu. Když odemykala dveře do naprostého ticha, strnula při představě, téměř předtuše, že chlapec tu leží už bez života - zadušený.

Ale Matouš spal, dýchal klidně, jen jeden z polštářků spadl z postýlky na zem. "Ty můj nešťastníčku!" poklekla a dotkla se jeho čela a vlásků, které ve spánku žvlhly. "Máma už tě nikdy nenechá samotného!" Natáhla se na koberec, pod hlavu si dala dětský polštář a zavřela oči. Před ní se rozběhly barevné skvrny, nadouvaly se a opět se rozplývaly. Zvolna se vynořovala motýlí křídla, kroužila nad ní a skládala se v obrazy romantických krajín, pak vše vybledlo, stmívalo se, až ze tmy vystoupila podoba starého knihaře, jeho tvář zalilo světlo, a ona si s pocitem náhlého štěstí uvědomila, že to světlo vychází z ní.

Příštího večera, jakmile syn usnul, odešla za starým mužem a strávila s ním většinu noci. Teprve k ránu se vrátila, ulehla na zem vedle synovy postýlky a ihned usnula.

Když se Jakub po týdnu vrátil, našel ji přepadlou, jakoby schvácenou horečkou. Uhnula jeho polibku, sotva vnímala, co jí říká. Pak mu oznámila, že už s ním nemůže žít, a snažila se vypovědět mu, co se přihodilo. Poslouchal ji s úžasem. Teprve když mu došla i potupná stránka její zrahy, vykřikl na ni, že se mu hnusí. Cystal se, že ji uhodí, ale zároveň mu to připadalo divadelní a ne důstojné, uplivil si jen na podlahu a vyběhl z místnosti. Slyšela, jak ze sousedního pokoje, nejspíš pro ni, snad i pro toho, kdo bydlel pod nimi, vykřikuje: "Šťakovým kriplem, tohle mi udělá se senilním kriplem!"

Marie tedy uložila syna. Okamžik váhala, zda má jít za mužem a prosit ho, aby pochopil, že mu nechtěla ublížit. Pak si uvědomila, že starý muž na ni jistě čeká, a vykradla se na chodbu.

Když její počínání vešlo ve známost, vzbudilo pohoršení. Nebylo nevěry, která by se necítila povznesena nad takovou mesaliancí. Sociální pracovnice zapochybovala o její způsobilosti vychovávat syna. V obšírném záznamu zdůraznila, jak matka nechávala celé noci samotné v bytě. Ředitelka jeslí ji požádala, aby si hledala místo někde, kde by ji lidé neznali.

V den rozvodového řízení ji starý knihař doprovodil do soudní síně. Pečlivě opřel obě berle o zeď a usedl v poslední lavici.

Soudce byl zavalitý, dobromyslně vyhlíželící muž. Během svého působení rozvedl na tisíce manželství, předtím^{le} je však, obvykle marně, snažil smířit. Pokusil se smířit i Marii Annu s jejím manželem.

Během manželství se přihodí mnoho neočekávaných událostí, řekl jim, lidé vstupují do situací, jichž se předtím nenadáli, a je tedy nad jejich síly řešit je; v takových chvílích dělají nározná rozhodnutí, jichž později litují. Je na jejich družích, pokud je milují, aby projevili velkomyslnou trpělivost a nabídli pomocnou ruku.

Obrátil se na Marii a vyzval ji, aby zvážila své chování, pomyslela nejen na svého muže, který se přece k ní až dosud choval jako vzorný druh, ale aby také sledovala zájem svého dítěte. Jemu nic nemůže nahradit pohodu spokojeného domova. Dítě by přece mělo být vychováváno společnými silami obou rodičů. Uvědomuje si vůbec, že syna může ztratit nejen podle rozhodnutí práva, shledá-li soud, že není v zájmu dítěte, aby bylo svěřeno její péči, ale i podle rozhodnutí srdce, jestliže syn nepřijme její jednání, až je bude jednou s to plně pochopit? Měla by konečně myslet také na sebe, přece jistě i ona touží žít s někým sobě rovným, strávit s ním nejen několik krátkých měsíců, ale dočkat se plodů společného usilování, dožít se vedle svého druha zralého věku a stáří, kdy člověk víc než v mládí potřebuje podporu blízké bytosti. Soudce pohlédl do míst, kde seděl její milenec, jemuž zřejmě věstil brzký konec, pak se obrátil na jejího manžela a otázel se, zda by ještě byl ochoten přijmout Marii jako svoji ženu. Jakub se zdál dojat, chtěl zřejmě cosi říci, ale pak jenom mlčky přikývl. Aby jim poskytl čas, soudce líčení odročil.

Všichni tři opustili soudní síň. Jakub zaváhal, potom však, aniž promluvil, se začal vzdalovat sebevědomým, zdravým krokem, zatímco ona mlčky kráčela po boku chromého starce.

Kníhař, jako by se náhle vylekal své odpovědnosti, nepřetržitě mluvil: jistě ji jednání vzrušilo a vyděsila ji pohružka, že ji soud může připravit o syna. Není pravděpodobné, že se to stane, ale kdyby takové nebezpečí hrozilo, nemusí na něj, starce, brát ohledy, odejde, sejme z ní břímě, kterým se jí stává.

Zavrtěla jen hlavou. Ve skutečnosti ji jednání příliš nerozrušilo, vnímala je jako by se ani netýkala jí, a že by mohla přijít o syna, si zatím nepřipouštěla.

Starý muž po jejím boku pokračoval v soudcově řeči o smrti a o těch, kteří zůstanou osamoceni. Mluvil o tom, že nemá právo ji k sobě pou-
tat, odvést ji od jejích blízkých a pak ji ppustit, zanechat samotnou ve světě. Naslouchala mu s úžasem. Jak může tak chladně uvažovat? Tak zpochybňovat to, co je pozvedalo nad nicotnost, v níž by jinak strávili své životy?

Znovu jen zavrtěla hlavou. Pak se rozloučili, a ona, aniž se za ním ohlédla, spěchala vyzvednout synka. Teprve teď jí začalo vstupovat do vědomí, o čem soudce hovořil. Když k ní Maťouš ve školce přiběhl, vzala ho do náručí, přitiskla ho k sobě a rozplakala se.

Doma si s chlapcem hrála, nakrmila ho a uložila. Její manžel někam odešel, ona však po dlouhé době nesestoupila do bytu o patro níž. V koupelně se zahleděla do zrcadla. Za poslední týdny pohubla, vlastní obličej jí připadal vychrtlý, její malé oči ještě hlouběji zapadly a obestřely je stíny.

Jakub se vrátil před půlnocí. V jeho tváři se mihlo překvapení, když ji uviděl. Minul ji však beze slova. Vanul z něho pach piva.

Ulehla v ložnici, kterou ještě nedávno sdíleli spolu a kde poslední dobou nikdo nepobýval. Soudce ji varoval před osamělostí, pokud se rozhodne zůstat se starcem, a ten zemře dříve než ona. Jako by smrt se řídila jenom věkem a jenom ona rozhodovala o lidské osamělosti.

Vstala, oblékla si župan a tiše otevřela dveře, za nimiž ležel její muž. Nespí. V ruce držel zapálenou cigaretu.

"Neber mi ho," řekla o synovi.

Ani neotočil hlavu.

"Nevím, proč se to stalo," pokračovala, "ale byli jsme šťastní."

Jakub vydal zvuk, jako by se dával.

"Promiň mi to. Nevím, proč se to stalo." Chápala, že těžko může porozumět její nepochopitelné volbě a tedy nemůže ani vyhovět jejím prosbám. Když neodpovídal, otočila se a vyšla z místnosti.

Zastavila se u dveří o patro níž, nezazvonila však, jen čekala. Naslouchala tichu za nimi. Nic je neporušilo. Uvědomila si, že ani ona nemá potřebu je porušit, vlastně neví, co by pověděla, kdyby se teď dveře otevřely.

Sešla zbylých šest pater.

Každému osud nabídne chvíli, v níž může zazářit, nějakým skutkem překročit svoji nicotnost.

Opřela se unaveně o zeď domu. Chvilé však mine, a co se stane potom? Jaký má být ten další skutek?

Toužila se teď vzdálit, vyprostit se, vrátit se v čase zpátky, kam vlastně? Vzhledla aspoň vzhůru, ale svit hvězd zanikal ve světle luceren.

Ivan Klíma

340